

NOTAT 2019-07

Det Europæiske Semester 2019: Landespecifikke henstillinger

De landespecifikke henstillinger til EU-landene blev godkendt af Rådet den 9. juli 2019, og de er dermed gældende. Henstillingerne udgør den sidste og endelig del i det Europæiske Semesters cyklus for året 2018, der startede med økonomiske analyser og fremskrivninger for EU og eurozonen i efteråret 2018, efterfulgt af landespecifikke rapporter i februar 2019 og nationalt reformprogram i marts, og nu er cirklen altså afsluttet med henstillingerne i sommeren 2019. Henstillingerne udarbejdes af Europa-Kommissionen (herefter Kommissionen) som forslag til rådshenstillinger, men de er først gældende, når de er blevet gennemarbejdet og godkendt af Rådet. Dette år har [Danmark fået to henstillinger fra Europa-Kommissionen](#), som er godkendt af Rådet uden rettelser. For første gang siden 2014 har Danmark fået en henstilling, der vedrører uddannelse, hvor Danmark rådes til at rette investeringerne i uddannelse og innovation mod bæredygtig transport og inddrage flere virksomheder i forskningen. I dette notat behandles de danske henstillinger ud fra en uddannelsespolitisk vinkel, og vi gennemgår ligeledes nogle mere generelle tendenser i dette års landerapporter. Endelig gennemgås også udvalgte reaktioner fra uddannelses- og arbejdsmarkeds-politiske aktører.

Rådets henstillinger til Danmark

Danmark har fået to henstillinger af Rådet, som anbefaler at Danmark i 2019 og 2020 træffer foranstaltninger med henblik på at:

1. målrette investeringstiltag inden for den økonomiske politik mod uddannelse og færdigheder, forskning og innovation for at udvide innovationsgrundlaget, så det omfatter flere virksomheder, samt mod bæredygtig transport for at afhjælpe trafiktheden på vejene
2. sikre et effektivt tilsyn og håndhævelse af lovgivningen om bekæmpelse af hvidvask af penge.

Danmark rådes altså til at rette investeringer mod uddannelse og færdigheder samt forskning og innovation mod bæredygtig transport og mod inddragelse af flere virksomheder. Herudover henstilles Danmark ligeledes til at styrke bekæmpelsen af hvidvask af penge, højt sandsynlig som følge af Danske Bank-sagen. I forteksten til henstillingerne, påpeger Rådet, at der er plads til forbedringer i det danske forsknings- og innovationssystem: ”Imidlertid er de danske forsknings- og innovationsaktiviteter koncentreret på forholdsvis få spillere såsom store virksomheder og fonde, hovedsagelig inden for medicinalindustrien og den bioteknologiske sektor, hvilket kan gøre forsknings- og innovationssystemet sårbart over for eksterne chok.”

Det er denne observation, som giver anledning til den første henstilling, hvor Danmark rådes til at udvide innovationsgrundlaget, så det omfatter flere virksomheder. Rådet beskriver dog også, at dansk forskning er kendetegnet ved høje investeringer, et solidt fundament i form af menneskelige ressourcer og videnskabelig topkvalitet.

I rådshenstillingen er det dog ikke alene selve henstillingerne, som er interessante at lægge mærke til. I præambelen beskriver Rådet nemlig udfordringer eller bekymrende tendenser i Danmark, som dog ikke giver anledning til en henstilling, men alligevel fremhæves. Her er især punkt 7 interessant i en uddannelsespolitisk sammenhæng. Under dette punkt beskrives det, hvordan Danmark fortsat har en udfordring i forhold til at sikre kvalificeret arbejdskraft til fremtiden, og derfor bør styrke attraktiviteten ved erhvervsskolerne, styrke voksenuddannelse, livslang læring samt digitale færdigheder. Derudover er Rådet enige om, at det vil være fordelagtigt for Danmark at fokusere på bedre integration af marginaliserede og udsatte grupper på arbejdsmarkedet: ”Det gælder navnlig unge med et lavt uddannelsesniveau og personer med indvandrerbaggrund, nedsat arbejdsevne eller handicap. Desuden er det fortsat en udfordring, at børn med indvandrerbaggrund klarer sig dårligere i skolen.” Selvom det ikke er direkte henstillinger, beskrives nogle udfordringer i forhold til kvalificeret arbejdskraft samt marginaliserede grupper i uddannelsessystemet, som den danske regering bør være opmærksom på. Kommissionen har desuden gentagne gange påpeget en problemstilling omkring de uddannelsesmæssige resultater for børn og unge med indvandrerbaggrund i landerapporterne for Danmark. Punkt 6 omhandler forskning og innovation. Her anerkendes Danmark for høje investeringer og et solidt fundament i form af menneskelige ressourcer og videnskabelig topkvalitet. Samtidig vurderes det at der er for få aktører i form af virksomheder og finde og for snævert sektorfokus (medicinalindustrien og den bioteknologiske sektor). Det konkluderes her, at der med fordel kan investeres i stærkt innovative virksomheders vækst.

Læst ud fra teksten i præambelen synes teksten i den første landespecifikke henstilling (se side 1 i notatet) ikke helt oplagt. Punkt 8 omhandler problematikken omkring trafiktæthed og bæredygtig transport, men er ikke koblet direkte til forskning og innovation (og da slet ikke uddannelse og færdigheder). Teksten i den første henstilling virker klodset og uklar, hvorfor det synes oplagt at spekulere i om Kommissionen har forsøgt sig med én henstilling der indeholder flere henstillinger. Det har været en bunden opgave for Kommissionen at reducere antallet af henstillinger, så det *kan* være en mulig forklaring. Budskabet om *målvrettede* investeringstiltag inden for den økonomiske politik mod (bl.a.) uddannelse og færdigheder, er ikke dækkende i forhold til det som Kommissionen blandt andet selv har anført i landerapporten for Danmark i år, hvor omprioriteringsbidrag problematiseres.

Generelle tendenser i de landespecifikke henstillinger

Nogle af de generelle tendenser som kan spores i de landespecifikke henstillinger til EU-landene, er et større fokus på investeringer samt beskæftigelses-, uddannelse- og socialpolitiske tiltag. Herudover er ”vækstpotentiale” altid et gennemgående nøgleord i det europæiske semester.

Investeringer

Et nyt element i dette års anbefalinger, er et større fokus på investeringer. Det fremgår af Kommissionens [pressemeldelse](#) fra den 5. juni 2019: “*In line with the Commission's analysis on Member States' investment needs and bottlenecks in the country reports, the 2019 country-specific recommendations include a stronger focus on investments.*”. Hvert land har derfor fået en investeringsrelateret henstilling. Grundene til det større fokus på investeringer skyldes ifølge Kommissionen, at der i mange medlemsstater er en opbremsning i den økonomiske udvikling,

hvilket kræver bæredygtige og sociale investeringer. Derudover kræver øget digitalisering og globalisering ligeledes smarte investeringer i infrastruktur, innovation, uddannelse og færdigheder. Endelig sker der i disse år et skift i det demografiske grundlag i flere lande, med en aldrende befolkning og forandringer på arbejdsmarkeder, hvilket kræver foranstaltninger imod bæredygtige og sociale velfærdssystemer.

Den sociale søjle

Kommissionen skriver yderligere at næsten halvdelen af de landespecifikke anbefalinger omhandler beskæftigelses-, uddannelses- og socialpolitikker, hvilket den tilskriver [den sociale søjle](#), der siden 2018 har været brugt som et screeningsværktøj inden for tre hovedemner: 1. lige muligheder og adgang til arbejdsmarkedet, 2. rimelige arbejdsvilkår og 3. social beskyttelse og inklusion. Kommissionen skriver som en generel pointe at medlemslandene rådes til at styrke marginaliserede gruppers muligheder, i tråd med, hvad der står under punkt 7 i Rådets henstillingen til Danmark: *“In particular, Member States should choose policies to empower disadvantaged groups such as low-skilled workers, the young, older people, people with disabilities and people with a migrant background so that they can better grasp labour market opportunities.”*

Vækstpotentiale

Et nøgleord i det europæiske semester er vækstpotentiale, og uddannelse beskrives også ud fra denne betragtning. I Kommissionens [meddelelse](#) om de landespecifikke henstillinger, står der på side 7 at: *“Hvis man tilpasser strukturen i de offentlige udgifter og indtægter, så den tilgodeser uddannelse, beskæftigelse og investeringer, kan den benyttes som middel til at øge vækstpotentialet.”* Kommissionen henstiller derfor til halvdelen af EU-landene, f.eks. Frankrig, Estland og Irland, at de bør træffe foranstaltninger til at modernisere deres uddannelsessystemer til fremtidige arbejdsmarkedsbehov herunder styrke voksenuddannelse. Cypern, Grækenland og Letland rådes til at øge kapaciteten på erhvervsuddannelserne mens Tjekkiet og Italien skal se på at gøre lærerfaget mere attraktivt.

3

I dens meddelelse fastslår Kommissionen ligeledes at dialogen mellem arbejdsmarkedets parter er en: *“afgørende faktor for en velfungerende struktur og gennemførelsen af politikker.”*, og den konstaterer tilmed, at der er plads til forbedringer af dialogen i adskillige medlemsstater herunder Polen, Rumænien og Ungarn, mens der er store udfordringer i Grækenland og Kroatien.

Reaktioner på henstillingerne

Da Kommissionens forslag til rådshenstillinger udkom i starten af juni, udløste det reaktioner fra både arbejdstagere- og arbejdsgiverorganisationer. I Danmark glædede [FH's næstformand, Bente Sorgenfrey](#), sig over at Kommissionen opfordrede til en ændret kurs på uddannelsesområdet uden besparelser. [Fra DA's europapolitiske chef, Christiane Mißbeck-Winberg, var reaktionen](#) at uddannelse ikke er nok til at sikre kvalificeret arbejdskraft. Hun opfordrede også til, at der etableres fælles EU-regler, som gør det nemmere for danske og europæiske virksomheder at tiltrække udenlandsk arbejdskraft.

[I Sverige var fagbevægelsen ikke tilfreds med Kommissionens forslag til de landespecifikke henstillinger](#), da der indgik en anbefaling om, at Sverige skulle sænke startlønningerne og lave et ”eftersyn” på reglerne for jobbeskyttelse. Dette mente fagbevægelsen brød direkte med den kollektive arbejdsmodel, og aftaleparternes selvstændighed, og derfor blev al afsnit om startløn og jobbeskyttelse streget fra de svenske henstillinger godkendt af Rådet.

På europæisk niveau var [Luca Visentini, generalsekretær for den europæiske fagbevægelse, ETUCE, ikke bange for at udtale sig om løn og arbejdsvilkår](#), hvorfor han roste Kommissionen for at forslå henstillinger om lønvækst i Tyskland og Holland. Derudover er Visentini generelt positiv over for, at den europæiske søjle fylder mere og mere i de landespecifikke henstillinger, selvom han dog mener at udviklingen kommer lidt sent. Herudover kritiserer Visentini, Italien for at søge om større dispensation for statsligt budgetunderskud, da han mener at Italien har foretaget dårlige og ulighedsskabende skattelettelser i stedet for at investere i vækst og jobskabelse.